

# SPIS TREŚCI

|                                                                                        |           |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Wstęp .....</b>                                                                     | <b>5</b>  |
| <br><b>Rozdział I</b>                                                                  |           |
| <b>Historyczne modele ustrojowe samorządu terytorialnego .....</b>                     | <b>11</b> |
| 1.1. U źródeł samorządu terytorialnego - municypalizm średniowieczny .....             | 11        |
| 1.2. Początki ustawodawstwa samorządowego .....                                        | 13        |
| 1.2.1. Francuska ustawa municypalna z 1789 roku.....                                   | 13        |
| 1.2.2. Pruska ordynacja miejska z 1808 roku.....                                       | 15        |
| 1.2.3. Autonomia krajów koronnych w zaborze austriackim .....                          | 16        |
| 1.2.4. Rosyjska organizacja władz miejskich .....                                      | 17        |
| 1.3. Prawne regulacje samorządu terytorialnego RP międzywojennej .....                 | 18        |
| 1.3.1. Dekret o samorządzie miejskim z 4 lutego 1919 roku .....                        | 19        |
| 1.3.2. Samorząd terytorialny w Konstytucji z 17 marca 1921 roku .....                  | 22        |
| 1.3.3. Częściowe ujednolicenie samorządu terytorialnego w 1933 roku .....              | 23        |
| 1.4. Losy polskiego samorządu po II wojnie światowej.....                              | 25        |
| 1.5. Model ustrojowy samorządu gminnego z 1990 roku .....                              | 28        |
| <br><b>Rozdział II</b>                                                                 |           |
| <b>Miedzy teorię a pragmatyką. Istota i sens samorządu terytorialnego .....</b>        | <b>31</b> |
| 2.1. Samorząd terytorialny - zagadnienia terminologiczne .....                         | 31        |
| 2.2. Podstawowe teorie samorządu .....                                                 | 32        |
| 2.3. Niektóre koncepcje samorządu teoretyków okresu międzywojennego.....               | 33        |
| 2.4. Wybrane koncepcje samorządu terytorialnego<br>we współczesnej nauce polskiej..... | 34        |
| 2.5. Społeczna i ustrojowa istota współczesnego samorządu terytorialnego ....          | 37        |
| 2.5.1. Podmiot samorządu terytorialnego .....                                          | 37        |
| 2.5.2. Przedmiot samorządu terytorialnego .....                                        | 41        |
| 2.5.2.1. Zadania samorządu terytorialnego .....                                        | 41        |
| 2.5.2.2. <i>Zadania własne gminy</i> .....                                             | 42        |
| 2.5.2.3. Zakres działania powiatu.....                                                 | 43        |

|                                                                            |    |
|----------------------------------------------------------------------------|----|
| 2.5.2.4. Zakres działania samorządu województwa .....                      | 45 |
| 2.5.3- Finansowo-majątkowe zasady działania samorządu terytorialnego ..... | 46 |
| 2.5.3-1- Dochody jednostek samorządu terytorialnego .....                  | 48 |
| 2.5.3-2- Wydatki budżetów samorządowych.....                               | 53 |
| 2.5.3-3. Mienie samorządowe .....                                          | 56 |
| 2.6. Nadzór nad samorządem terytorialnym .....                             | 58 |
| 2.6.1. Pojęcie, przedmiot i kryteria nadzoru .....                         | 58 |
| 2.6.2. Organy nadzoru .....                                                | 61 |
| 2.7. Rada gminy jako organ kontroli .....                                  | 61 |
| 2.7.1. Zakres działania komisji rewizyjnej .....                           | 63 |
| 2.8. Międzynarodowe standardy samorządności terytorialnej .....            | 66 |
| 2.9. Wybory samorządowe.....                                               | 69 |
| 2.9.1. Wyniki wyborów samorządowych w 2006 roku.....                       | 75 |
| 2.9.2. Wybory samorządowe w 2010 roku .....                                | 78 |

### **Rozdział III**

|                                                                   |           |
|-------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Administracja samorządowa .....</b>                            | <b>79</b> |
| 3.1. Pojęcie ogólne administracji.....                            | 79        |
| 3.2. Rodzaje administracji .....                                  | 81        |
| 3.3. Funkcje administracji .....                                  | 82        |
| 3.4. Cechy administracji publicznej .....                         | 83        |
| 3.5. Zasady organizacji i działania administracji publicznej..... | 84        |
| 3.6. Administracja samorządowa .....                              | 87        |
| 3.6.1. Pracownicy administracji samorządowej .....                | 88        |
| 3.6.2. Status pracowników samorządowych.....                      | 89        |
| 3.6.3. Obowiązki pracowników samorządowych .....                  | 90        |
| 3.7. Istota prawa urzędniczego .....                              | 91        |
| 3.8. Europejski Kodeks Dobrej Administracji .....                 | 95        |

### **Rozdział IV**

|                                                                                       |           |
|---------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Kształtowanie się i organizacja władz miejskich - na przykładzie Warszawy ....</b> | <b>99</b> |
| 4.1. Wójt i ława .....                                                                | 99        |
| 4.2. Rada miejska .....                                                               | 100       |
| 4.3. Burmistrz pierwszym urzędnikiem w mieście .....                                  | 101       |
| 4.4. Odrębność władz Starej i Nowej Warszawy .....                                    | 102       |
| 4.5. Scalenie władz miejskich - jeden prezydent Warszawy .....                        | 106       |
| 4.6. Władze miasta pod zaborami.....                                                  | 108       |

|        |                                                                                                     |     |
|--------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 4.6.1. | Rządy pruskie .....                                                                                 | 108 |
| 4.6.2. | Rada Muncypalna w Księstwie Warszawskim .....                                                       | 108 |
| 4.6.3. | Urząd Muncypalny m.st. Warszawy w okresie Królestwa Polskiego.....                                  | 110 |
| 4.6.4. | Rada Miejska i Magistrat w okresie powojennym.....                                                  | 111 |
| 4.6.5. | Komitet Obywatelski z 1914 roku<br>- namiastką samorządu miejskiego w Warszawie .....               | 112 |
| 4.6.6. | Tymczasowy Zarząd Miejski w Warszawie<br>i pierwsza Rada Miejska u progu niepodległości Polski..... | 113 |

## **Rozdział V**

### **Organizacja i zasady funkcjonowania administracji samorządowej**

|                                                                                                                                                              |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>na przykładzie m.st. Warszawy</b> .....                                                                                                                   | <b>115</b> |
| 5.1. Uwarunkowania społeczne i ustrojowe funkcjonowania samorządu miejskiego w okresie międzywojennym.....                                                   | 115        |
| 5.1.1. Organizacja i zasady funkcjonowania administracji samorządowej Warszawy w okresie międzywojennym .....                                                | 129        |
| 5.2. Organizacja struktur <i>zarządzania</i> samorządem Warszawy w latach 1990-2010 .....                                                                    | 150        |
| 5.2.1. Funkcjonowanie miasta na podstawie ustawy z 18 maja 1990 roku o ustroju samorządu m.st. Warszawy .....                                                | 152        |
| 5.2.1.1. Organizacja i zasady funkcjonowania Urzędu m.st. Warszawy .....                                                                                     | 154        |
| 5.2.2. Funkcjonowanie samorządu m.st. Warszawy na podstawie ustawy z dnia 25 marca 1994 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy.....                        | 167        |
| 5.2.2.1. Organizacja i zasady funkcjonowania Urzędu Gminy i Dzielnicy .....                                                                                  | 175        |
| 5.2.3. Organizacja i zasady funkcjonowania administracji samorządowej na podstawie ustawy z dnia 15 marca 2002 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy..... | 192        |
| 5.2.3.1. Bezpośredni wybór prezydenta i jego kompetencje.....                                                                                                | 193        |
| 5.2.3.2. Charakter i zadania jednostek pomocniczych miasta .....                                                                                             | 194        |
| 5.2.3.3. Organizacja Urzędu m.st. Warszawy w latach 2003-2005.....                                                                                           | 195        |
| 5.2.3.4. Organizacja Urzędu m.st. Warszawy w latach 2007-2010.....                                                                                           | 232        |
| 5.3. Schemat organizacyjny Urzędu m. st. Warszawy .....                                                                                                      | 239        |
| 5.4. Porównanie struktur prawno-ustrojowych władz samorządowych miasta stołecznego Warszawy.....                                                             | 241        |
| 5.5. Historia podziału administracyjnego Warszawy .....                                                                                                      | 244        |
| 5.6. Porównanie struktur organizacyjnych samorządu m.st. Warszawy.....                                                                                       | 245        |
| 5.6.1. Analiza struktur .....                                                                                                                                | 249        |

|                                                                                                 |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Rozdział VI</b>                                                                              |            |
| <b>Rekomendacje skutecznego działania organizacji samorządowej.....</b>                         | <b>253</b> |
| 6.1. Podstawowe zasady <i>zarządzania</i> .....                                                 | 253        |
| 6.2. Zasoby ludzkie.....                                                                        | 255        |
| 6.3. Kategorie pracowników i działaczy (radnych) samorządowych.....                             | 255        |
| 6.4. Cechy charakteryzujące profesjonalizm w <i>zarządzaniu</i> samorządem.....                 | 256        |
| 6.5. Wymagania i reguły działania<br>pracownika samorządowej służby publicznej .....            | 257        |
| 6.6. Elementy oceny pracownika.....                                                             | 258        |
| 6.7. O nową jakość administracji .....                                                          | 260        |
| 6.7.1. Kształtowanie kultury organizacyjnej administracji.....                                  | 262        |
| 6.7.2. Kodeks Etyki Administracji Samorządowej<br>(projekt wzorowany na służbie cywilnej) ..... | 264        |
| 6.7.3. Zorganizowanie i troska o system komunikacji społecznej .....                            | 266        |

## **Rozdział VII**

|                                                                                   |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Opinie o samorządzie terytorialnym - po 20 latach od jego restytucji .....</b> | <b>271</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------|------------|

## **Rozdział VIII**

|                                               |            |
|-----------------------------------------------|------------|
| <b>Święta Kinga Patronką Samorządów .....</b> | <b>337</b> |
|-----------------------------------------------|------------|

|                          |            |
|--------------------------|------------|
| <b>Zakończenie .....</b> | <b>343</b> |
|--------------------------|------------|

|                           |            |
|---------------------------|------------|
| <b>Bibliografia .....</b> | <b>346</b> |
|---------------------------|------------|

|                               |            |
|-------------------------------|------------|
| <b>Przypisy końcowe .....</b> | <b>357</b> |
|-------------------------------|------------|

|                             |            |
|-----------------------------|------------|
| <b>Indeks Nazwisk .....</b> | <b>369</b> |
|-----------------------------|------------|